

REJTŐZŐ ISTENI SZEMÉLY

Pünkösdhöz közeledve és közvetlenül a bérmlás után illő, hogy a harmadik isteni személyről elmélkedjünk.

Ugyanis a Pünkösöd a Szentlélek eljövételének ünnepe. A bérmlásban is ugyanazt a Szentlelket kapták meg fiataljaink /május 14. hétfő/ akinek eljövetelét Pünkösdvásárnap ünnepeljük.

Azért adtam ennek az elmélkedésnek a Rejtőző Isteni Személy nevet, mert nagyon keveset tudunk a harmadik isteni személyről, a Szentlélekről.

Valljuk meg őszintén, nem csak a Szentlélekkel kapcsolatos ismereteink hiányosak, hanem a Szentháromsággal kapcsolatos ismereteink is. Hiszen véges értelmünkkel képtelenek vagyunk a végtelen istenség létét meghatározni. Azt, hogy Istenben három személy létezik egyetlen lényekben. Aki nem tudja megérteni – higgye – mondta Dr. Nemeček József egykori teológiai rektor.

Az Atya létezését és működését jól ismerjük, mert a **teremtést** neki tulajdonítjuk.

Hasonlóan jól ismerjük a második isteni Személy, -az Úr Jézus- működését, hiszen neki köszönhetjük a **megváltást**.

Ezzel szemben kevésbé ismerjük

a harmadik isteni személyt, a Szentlelket. Az **Ószövetség-i** Szentírásban csupán utalás van a 3. személyre a Teremtés könyvében: Isten lelke lebegett a vizek fölött.

Az **Újszövetségben** gyakran és világosan szerepelnek a személyek. Pl. Jézus megkeresztelkedésekor a **Szentlélek galamb képében** lebegett Jézus felett és megnyílt az ég. Az **Atya** hangja hallatszott: Ez az én szeretett fiam, akiben kedvem telik.

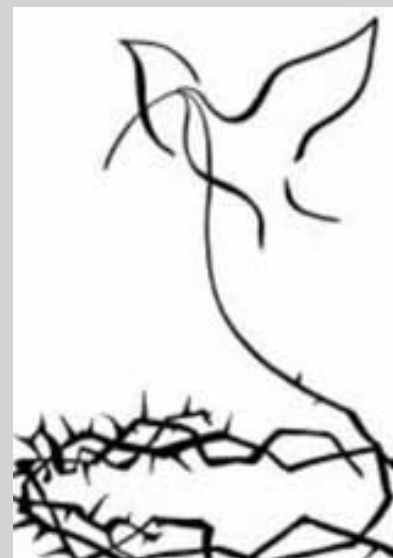
Legjelentősebb ünnepeink az Úr Jézussal kapcsolatosak: Karácsony, Jézus születésének, Húsvét, Jézus feltámadásának ünnepe. Mindkét ünnep közismert és közkedvelt ünnep. Habár Pünkösdvásárnap az előző két ünnephez hasonló rangú, mégis kevésbé ismert ünnep. Itt, Székelyföldön -tévesen- a pünkösdi búcsú kapcsán a Szűzanyával hozzák kapcsolatba.

Konkrétan milyen kegyelemet tulajdonítunk a Szentléleknek. Csak néhányat említek:

- Értelmnek lelke. Amikor tanulok, segítségét kérem az anyag megértéséhez és elsajátításához.

- Tanácsnak lelke. Amikor életem összegubancolódik, nem látom a kiutat a bajokból, hozzá fordulok segítségért. Megtapasztalom, hogy észrevétlenül jön a megoldás, a várt kiút a bajok örvényéből.

Annak ellenére, hogy rejtőző istenség a Szentlélek, mégis nagyon jelentős, hiszen a mennyei Atya általa tartja fenn a Világmindenséget.

PÜNKÖSD FÉNYÉBEN (Füle Lajos)

*Pünkösöd... Fényedben élek,
teremtő égi LÉLEK,
erőd gerjeszti lelkem.
Felfogni szent csodádat
nem tudhatom, de áldlak
megújult életemmel.*

*Az Ige, mint zsarátnok,
hült szívemben lángot
lobbantott, hála érte!
Követségében járok,
ahogy a tanítványok,
rajtam a KRISZTUS vére.*

*Dicsőítsd ŐT ma bennem,
KI nem vetett el engem,
illesse hála, hála,
KI - érte mit se várván -
megváltott vére árán
ISTENNEK, az ATYÁNAK.*

*Farkas Árpád
plébános*

PÜNKÖSDI AJÁNDÉKOK

Kedves olvasók, Pünkösdöt ünnepeljük, a Szentlélek Isten kiáradását. A Szentlélek vigasztalt, tanított és vezetett bennünket életünk folyamán és ezt teszi ezután is. A Szentléleknek ezt a három tulajdonságát emeli ki Jézus, hogy Ő az, aki vigasztal, tanít és eszünkbe juttatja az isteni dolgokat. A Szentlélek Istennek az eszköze, megnyilvánulása közöttünk. Az Isten Lélek, és akik őt imádják, azoknak lélekben és igazságban kell szolgálniuk őt.

Az első tulajdonság az, hogy a Szentlélek vigasztal. Sok szomorúság, aggodalom van az ember életében, vigasztalásra, megnyugvásra és nem utolsósorban arra a hitre, hogy Isten az ő lelkével munkálkodik, szüksége van a modern embernek. Mostanában egyre inkább hallani, hogy a létbizonytalanság kezd igen erősen elhatalmasodni hazánkban. Mesterségek, foglalkozások, amik eddig fontosaknak tűntek, már nem lesznek azok. Emberek, akik

becsületesen végezték munkájukat évtizedeken keresztül, akikre eddig szükség volt, egyszerre az utcán találják magukat. S bizony sokszor nemcsak az ún. "átalakulás", hanem a főnök, vagy munkatársak rosszindulata az, ami kihat sokak életére és megkeseríti a mindennapjaikat.

De ez csak egy része mindazoknak a bajoknak, amik az embert érhetik egy életen keresztül. Ott leselkedik körülöttünk a gyász, a lesújtó tragédiák, amikről hallunk, s nem is kell tovább részletezni.

Jézus azt mondja, hogy a **Szentlélek vigasztaló erővé válhat sokak számára**, akik hisznek, kérik Isten közbelépését és segítségét a nehéz élethelyzetekben. A vád, a keserűség, a szidalom, az, hogy bánatnak adom a fejem, nem visz tovább, nem segít, hanem az Istenbe vetett bizalom, reménység, hogy Isten tud és tenni akar értem, az tud kiemelni engem a reménytelen élethelyzetekből. Ez vigasztalás. Isten lelke vigasztal, kérem és hinnem kell ezt, és akkor meg is fogom érezni és tapasztalni.

A második tulajdonsága a Szentléleknek az, hogy tanít. Ez már az Istennel járásnak és a hitnek magasabb foka, amikor a Lélek tanít engem, hogy jobban megértsem Isten dolgait, a magam életét, rendeltetését és úgy lássam a világot, s benne az életem, mint Istentől kapott lehetőséget és ajándékot.

A Szentlélek tanít a mindennapi dolgokban is, vezethet engem, ha én is

akarom és kérem ezt. Ő az, aki rávezet arra, hogy Isten mit szeretne tőlem, mit kell tennem másokért és magamért is. Ez egy magasabb fokú tanítás, ami nemcsak tudásra, információra épül, több ennél: bölcsesség, ami nem marad a felszínen, hanem lehatol a mélységekig és be enged tekinteni az Isten dolgaiba. Kérjük Isten Szentlelkét, hogy tanítson minket, ahogy Jézus mondja mindenre, hogy ne csak a világtól tanuljunk, az iskolától, egyetemtől, könyvekből, internetről, olvasmányainkból és így gyarapodjon a tárgyi tudásunk, hanem tanuljunk Isten Szentlelkétől, aki más jellegű tudást is ad nekünk, és aki az erkölcsi, szellemi, isteni dolgokban tanít minket és a lelkünket teszi gazdaggá és széppé.

A harmadik tulajdonsága a Léleknek, hogy eszünkbe juttatja az isteni dolgokat. Annyi minden tennivaló van az ember életében, hosszú zsúfolt napok, egyik munka jön a másik után. Bele lehet feledkezni. Szükségünk van a Lélek emlékeztető erejére, hiszen annyi minden van a fejünkben. Ő emlékeztet az Istenre, a prédikációra, amit hallottunk, az ígére, amit olvastunk a Bibliában. Ő emlékeztet azokra, akikért tehetnénk valamit.

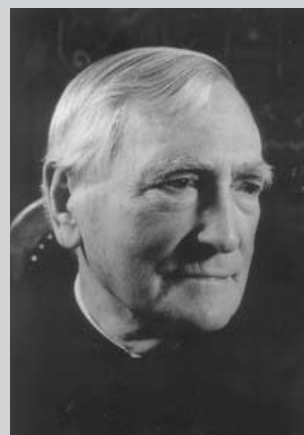
Ismerjük fel és lássuk, hogy nem mindig mi vagyunk az életünk irányítói, hanem Istennek a Szentlelke az, aki csendesen vigasztal, tanít, emlékeztet és áthatja az életünket.

*Baróti Csaba
nyárádtői plébános*

EMLEKEZZÜNK

Pünkösd ünnepének előestéjén nagy tisztelettel elevenítsük fel a Boldogemlékű MÁRTON ÁRON püspök ezelőtt 32 évvel írt utolsó körlevelét, amelyet 1980. május 15-én intézett papjaihoz és az egész erdélyi hívő közösséghez. Az akkor már súlyos betegen megfogalmazott gondolatai az utókor számára is sokatmondóak, ugyanis többek között a hit ápolását hangsúlyozva kérte a szülőket és papjait, hogy jól vessék be a fiatalok értelmébe a hit igazságait. Búcsúzóul kéréssel fordult hozzájuk: „tiszteljetek és szeressetek minden embert, elsősorban azokat, akikkel együtt éltek. Csak úgy fogjuk elkerülni a még mindig fenyegető háborús veszedelmeket, úgy fogjuk megtalálni az egyetértést és igazi békeséget, ha őszinték vagyunk egymáshoz, nem félünk egymástól és kölcsönösen segítjük egymást életfeladataink teljesítésében.” (P. Szőke János – Dr. Baranyai Mária: Márton Aron életrajza.)

Községünkben az elmúlt napokban történt bérmálás és elsőáldozás, valamint a 40 éves kortárstalálkozó jó alkalom és bizonyíték volt a néhai püspök intelmeinek gyakorlatban történő alkalmazására. (NSZ)

PÜNKÖSD HÍRNÖKE

Májust, pünkösdi havát az élővilág robbanásszerű kibontakozása jellemzi. Szinte szemünk láttára szökkennek szárba a fűfélék a réten, a nyíló pitypang egyik napról a másikra élénksárgává varázsolja a határt. Vizek mellett, erdőszéleken a vad boroszlán (zelnice-meggy) fehér, keserűmandula illatú virágfürtjei gyönyörködtenek. A nemrég előbújt zergeboglár siet köszönteni a hónap legjelentősebb keresztény ünnepét, a pünkösdt.

A növények népismereti tárháza végtelenül gazdag. Kutatók faggatják a múltat és a jelent, összegyűjtve a növényekhez fűződő hiedelmeket, szokásokat, a növények szimbólum értékét. Csaknem minden emberi tulajdonságot szimbolizál valamelyikük. Ilyen értelemben legnagyobb sztár a rózsa. Több ezer éves adatok bizonyítják ezt. Az idők során változott a szimbolikus jelentés, de az mindig valami szépre, jóra, nemesre utal. A kereszténységben a rózsa Krisztust,

első egyes növényfajok a rózsa utónevét viselik, minden bizonnyal fel-

állomány tekintetében is nagyon gazdag. A lecsapolási munkálatok,

A láprétek májusi díszé...

tűnő szépségüknek köszönhetően.

Ilyenek a labdarózsa, bazsarózsa, tortarózsa, tubarózsa, tavirózsa...

A mi vidékünkön a pünkösdt kétségtelen, hogy a zergeboglár, most már nevezzük a szebbik nevével, a pünkösdi rózsa szimbolizálja. Feltűnő szépsége révén ugyancsak méltó erre. A pünkösdi május 10 és június 13 közötti időszakokra eshet. Ez időtájt aranysárga szőnyegként terül el a lápréteken, vizek mentén, nedves hegyi kaszálókon ez a szépséges növényfaj. Nyugat-Európában, az ember tájalakító tevékenysége következtében szinte már eltűnt a pünkösdi rózsa. Magyarországon védett, egy példány eszmei értéke ezer ft, ami azt jelenti, hogy ha valaki

amik sajnós manapság is többekévéssé esztelenül folynak, na meg a láprétek értelmetlen felszántása a faj pusztulását eredményező legagresszívabb beavatkozások.

Hogy lehet, hogy nálunk a kaszálókon évről évre levágják a többi növénnel együtt és mégsem pusztul ki? Azért, mert kaszálás idejére a magok már megérnek és szétszóródnak, biztosítva az utódokat. Az anyanövény sem pusztul el, mert virágzás után gyökere feltöltődik tápanyagokkal, biztosítva a következő évben az újraéledést. A pünkösdi rózsa országunkban is védett faj. Nincs mindenütt olyan gazdag állomány, mint a mi vidékünkön. Ezért ünnepekkor nagy tömeget leszedve díszíteni vele nem illő dolog. Értékelni e kincset másképp is lehet.

Azok, akik Csíksomlyóra a Mária úton igyekeznek, kívánjuk, hogy imával, szent énekekkel telt zarándoklatuk lelkiségét tetőzze a mezőn nemes szépségében tündöklő pünkösdi rózsa.

Macalik Ernő

...a pünkösdi rózsa

Máriát és a szeretetet jelképezi. Érdekes, hogy a nép körében az egymástól rokonilag nagyon távol

leszakít egy szálat, ezért ezer ft. pénzbüntetés róható ki. Szép Erdélyország, mint annyi minden természeti kincsben, a zergeboglár

NE VESSZENEK EL AZ ŐSI ÖSVÉNYEK!

A gyergyóalfalvi zarándokok félúton Csikkarcfalván kapnak szállást pünkösdkor. 25-30 kilométer távolság van már a zarándok mögött, estére jutva. Ennyi választja el a két falut egymástól a hegyen keresztül. Marosfő felé az országúton kb. 10 kilométerrel több. Itt a Csík magasán, a Székaszó pataka felé a sűrűs réten gyönyörű legelőkön, festői tájakon halad a zarándok. Jobbról a Hargita, előttünk a Csíki-medence, mögöttünk pedig még látszik a Gyergyói-medence egyik-másik magaslata. Ez az a hely, ahol már dél felé nézve, a távoli homályban feldereng a csíksomlyói szent hegy.

Ebédidő alatt elénekeljük a Mennynek királyné asszonyát. Általában 100-130-an járjuk évről évre ezeket az ősi ösvényeket, Nagyboldogasszonyunk, Babba Mária felé igyekezve.

Az alfalvi kereszt alatt jönnek csomafalviak, újfalviak, gyergyószentmiklósiak, borzontiak, de többen csatlakoznak hozzánk Magyarországon különböző vidékeiről, Debrecenről Sopronig. Ők büszkén zarándokolnak velünk, „István pap népével”, mi pedig szívesen és szeretettel fogadjuk őket.

19 éve járom ezt az utat, és csodálatosabbnál-csodálatosabb élményekről számolhatnék be. Ez az a hely, ahol az ember nem csak hinni tud az égi gondviselésben, érzi is az Isten jelenlétét 4 napon keresztül. És természetesen azután is.

A Szűzanya csodáihoz esetünkben a karcfalvi embereket használta fel. Elmondhatom, bizonyos helyzetekben azt kellett éreznünk, hogy a széles nagy határban „véletlenül” segítségünkre siető felcsíki székely ember egy-egy őrangyal volt éppen, aki megtestesítette az égi Babba Mária gondviselését.

Vajon hol van ma Gizella néni, Kedves Tamás édesanyja, aki 16 évvel ezelőtt ott fenn, a Sűrűs legelőn talán a (Cigánykútnál), egyszer csak a zöld fűből felemelkedve, ahol ülve várt minket, kicsi kosarában pánkóval, kürtös kaláccsal, vízzel, pálinkával kínált meg minket, zarándokokat. 1993-95, ezek voltak az első esztendőik. Egyik évben egyedül jártam, mivel lekéstem az alfalvi keresztet, Magyarországon lévén. Amikor a Madicsán túl Dánfalva felé kerestem a helyes utat a tavaszi vetések között, tétován

állva az elágazásnál, egyszerre mögöttem megállt egy terepjáró autó, ott, ahol alig van forgalom, és mint isteni követ megmutatta a helyes irányt egy karcfalvi ember, vagy talán jenőfalvi? Mindegy. Számomra ő egy őrangyal volt, Mária anyyala. (Ilyen véletlenek nincsenek!) Éppen ott, éppen akkor. És nem is kérdeztem, önként megállt, látván tanácstalanságomat, és rámutatott a helyes útra.

Aztán a fogadtatásaink a karcfalvi templom alatt sok éven keresztül, harangszó, kürtös kalács, étel-ital, sok-sok baráti, testvéri kézfogás. A „fél falu” vonult ki a fogadásunkra, megerősíteni bennünk az ősi hitet, kívül sáros, de belül tisztulni vágyó keresztényekben. Estére mindenkinek volt szállása, és azóta is rendszeresen, a minden évben zarándoklók részére

van meleg ház, menet és jövet. Sok családra kérjük Isten áldását, én személyesen Ferencz András mérnök barátomnak és feleségének, Panninak tartozom örök hálával.

Minden évben 20-25-öd magammal kivételes fogadtatásban részesülünk náluk. Ház, csűr, udvar, minden fel van csapva ilyenkor. Az udvaron vagy a kertben, pázsiton sátrat is lehet felhúzni. A csűrben, istálló „hídjában” a házigazda tart annyi szénát, hogy a zarándokoknak elég legyen hálópelynek, már, aki ki akarja próbálni, milyen szénában aludni. A többi benn a házban. Ágyban, földön, minden talpalatnyi helyen alszik valaki. Panni még vacsorával is megkínál valamennyiünket, András barátom pedig forralt bort, meleg teát tölt, kinek-kinek óhaja szerint. Utána akár zuhanyozni is van lehetőség, szépen sorba állva, mint a malomban. Mindezt a legnagyobb szívességgel, ingyen és

„bérmentve”. Volt olyan év, mikor teljesen átázva érkezünk meg estére. Még száraz inget is kaptunk, amíg a kályha körül megszáritottuk sajátjainkat.

Áldja meg őket a Jóisten mindezt!

A fogatnak is biztos helye van évről évre. Sövény István és segítségei lovastól Szabó Attila családjánál szállnak meg. Na, de mi van többiekkel, a „századdal”, aki nem 10-20 éve, csak néhány éve indult el zarándokútján? Nem kell félni. A Szűzanya róluk sem feledkezik meg, és Karcfalva nagylelkű előjáróit szólította meg erre a célra. Gábor Tibor polgármester, Kozma Ervin alpolgármester, és Farkas Árpád plébános a lehető legjobb „tömegszállást” találják ki számunkra minden pünkösdkor. Iskolában, hokipálya öltözőiben, hittanteremben fektetik le azokat, akik máshol még nem kaptak szállást. Az egyháztanács is kiveszi a részét. A tavaly, 2011-ben mindannyiunkat kürtös kaláccsal, forralt borral, meleg teával fogadott. Csak a hideg esőben estére megérkezett, átfázott ember tudja igazán becsülni a forró teát, forralt bort, és karamellizált kürtös kalácsot.

Ezen a nagy nemzeti ünnepen Karcfalva és Jenőfalva lakói magyarországi vendégeket is fogadnak, több busznyi zarándokot. Mégsem érezzük, hogy mi, több mint százan, terhükre lennénk, vagy másodrendű útutazónak tekintenének minket. Az ősi hagyományt ápolva, a legmélyebb hittel, felelősség-érzettel, magától értetődő természetességgel látnak vendégül minket, István pap népét. Ezzel lehetővé teszik számunkra azt, hogy gyakorolhassuk és ne adjuk fel a 445 éves dicső hagyatékot.

Kérjük tehát a Csíksomlyói Babba Mária áldását Csikkarcfalva és Jenőfalva lakóira, Felcsík legimpozánsabb temploma, a Boldogasszony templom híveire.

Külön köszönet illeti, Vízi Etelkát, a harangozót, aki éjjel nappal a helyén volt, akár az Alfalvi keresztalja köszöntésére szolgáló harangszóról, akár a templom kinyitásáról volt szó.

A Jóisten tartsa meg ezeket a valódi székely embereket, igaz keresztényeket, őseink szent hitében és erényeiben!

Dicsértessék Jézus, Mária!

Balázs József
Gyergyóalfalu

MEGERŐSÍTETTEM A HITEMET

2012. május 14. nagy nap volt egyházközségünk fiataljai számára. Dr. Jakubinyi György egyházmegyénk érseke a bérmálás szentségében részesített közel 180 fiatal. A bérmálás a keresztény nagykorúság szentsége, amelyben megkapjuk ajándékkul a Szentlelket, erőt és küldetést, hogy Krisztusról tegyünk tanúságot az egyházban és a világban.

Komoly elköteleződést jelent a keresztény nagykorúsítás, ezért alapos felkészítés és bízom benne, sokak számára alapos felkészülést is jelentett. Ez részben be is bizonyosodott a vizsga alkalmával, amikor sorra jelentkeztek a megmérettetésre a bérmálkozók. Elégtétellel tapasztaltam, hogy sokan közülük alaposan felkészültek és számot is tudnak adni a tanultakról. Erről számoltak be a vizsgáztatótársak is. Komoly, megfontolt fiatal emberek jöttek számot adni tudásukról. Egyik nagyon kedves meglepetés volt számomra, amikor egyikük elmondta, hogy ezelőtt egy évvel még nem hitt igazán Istenben, de most megváltozott az élete, van Kiben higygen, van miben reméljen és ő komolyan gondolja a kereszténység megélését. Remélem az elsajátított ismeretek életté válnak majd, jó földbe kerültek és bőséges termést hoznak majd közösségünkben is.

A nyolcadik osztályos diákokat kérdeztem a bérmálást követő napon, mit jelentett számukra ez az esemény, miért volt fontos, felejthetetlen.

A következőkben az ő gondolataikat

olvashatjuk:

- Számomra nagy és jó élmény volt a bérmálás, mert tiszta lélekkel vártam a bérmálás szentségét.

- Számomra egy felejthetetlen

a homlokom, nagyon jó illata volt.

- Nekem az maradt meg, mikor megbérmált az érsek, megkönnyebbültem. Soha nem láttam még az érseket.

- Engem is nagyon jó érzéssel töltött

élmény volt, mert már „nagykorú” lettem és találkozhattam az érsekkel.

- Egy élmény volt számomra a bérmálás, mert bűn nélkül, tisztán vettem fel a bérmálás szentségét, és találkozhattam az érsekkel.

- Nekem nagy élmény volt, mert megerősítettem a hitemet.

- Azért volt élmény nekem, mert sokat készültem, hittanórákra jártam és alig vártam, hogy megbérmáljon az érsek. Amikor megbérmált, éreztem, hogy megerősödöm és nagykorú leszek.

- Számomra az volt a legnagyobb élmény, hogy megláttam az érseket. Jó érzés volt, amikor megkenté krizmával

el, amikor megérintette az arcomat az érsek. A mise végén olyan nagy örömmel fújtam neki.(a fúvószenekarban-szerk.)

- A bérmálás után jó érzés töltött el, mintha a Szentlélek lángját éreztem volna a fejem fölött. Szerintem aki odafigyelt a felkészítőkön, az sok minddel gazdagodhatott.

- Nekem a vizsgánál semmi nem jutott eszembe, csak az egyik tétel. Amikor azt az egyet elmondtam, minden megvilágosodott számomra, és el tudtam mondani a többit is.

- Most bérmálás után megerősödve érzem magam, a döntéseimet jobban meg tudom hozni. Úgy érzem megerősödtem, a bűnnek jobban ellen tudok állni.

- Én azt ajánlom azoknak, akik legközelebb bérmálkozni fognak, hogy ha hittanórán lelkiismeretesen odafigyelnek, akkor szinte mindent fognak tudni, mert megtanítják, elmagyarázzák nekik. Ha most újra kezdeném hamarabb nekifognék tanulni, fegyelmettebben viselkednék a felkészítőkön.

- Csodálatos volt, nagyon szép volt az egész mise, az előkészületek, az is amikor megkent krizmával az érsek. Az is nagyon tetszett, hogy népviseletben volt mindenki. Ezt soha nem fogom elfelejteni.

Kelemen Erzsébet

ISKOLA MÁSKÉNT

Ha iskolai oktatásról beszélünk, akkor általában nem színes labdákkal dobálózó diákok jutnak eszünkbe. Pedig idéntől ez is része a tanévnek.

A tantervről megfélekedve egy héten keresztül a játékos, gyakorlati módszerek kerültek előtérbe április 2. és 6. között, az Oktatásügyi Minisztérium „Iskola másként” nevű programja keretében. Ezt a hetet egységesen terveztük meg tanintézményünkben. „Helyes-nap”, „Jó-nap”, „Igaz-nap”, „Szép-nap”, „Szent-nap” témakörök alapján csoportosítottuk tevékenységeinket. Diákjaink előadásokon, versenyeken, különböző bemutatásokon és csoportfoglalkozásokon vettek részt. Íme, egy rövid fényképes összeállítás.

A hatodik osztály elsősegély bemutatón vett részt

A hetedikeseikkel Csíksomlyóra kirándultunk

A Húsvétra tojásírással is hangolódtak a gyerekek

A negyedikeseikkel kiskukták

A másodikosok a nagymamákat kérdezték a húsvéti népszokásokról

A nyolcadikosok a gyógynövényekkel ismerkedtek meg

TERMÉSZETTUDOMÁNYOS VETÉLKEDŐ

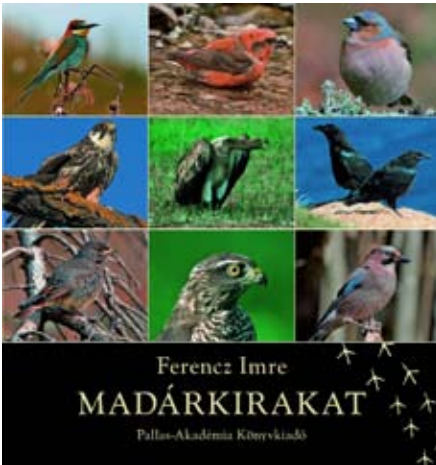

Az Iskola másként program keretében került megrendezésre a Természettudományos vetélkedő. A vegyes összetételű V-VIII osztályos tanulókból álló csapatok a fizika, biológia, matematika és földrajz területén mérték össze tudásukat.

Elsőként Bójte Mária fizika szakos tanárnő tette próbára a nebulókat, hiszen a feladatok között volt Arkhimédész történetének dramatizálása és egyéb játékos, gyakorlatias feladványok. Ezután a biológia következett, Pál Aranka tanárnő ötletes feladataival, melyek a gyógynövényismeretet és a madárhang felismerést is felölelték. Gál Ildikó tanárnő az érdekes megfogalmazású matematika feladatokkal nemcsak a verseny résztvevőit, hanem a nézőközönséget is gondolkodásra készítették. Utoljára a földrajzi ismereteket mértük fel az általam összeállított kérdéssorral.

A vetélkedőt a Gábor Andrea, Sándor Réka, Vízi Henrietta és Szekeres Zita alkotta „Oroszlánok” nevű csapat nyerte. Gratulálunk nekik! **(Török Tamás, tanár)**

MADÁRKIRAKAT

Csíkszeredában a közelmúlt napokban mutatták be a városban élő Ferencz Imre költő, nyugdíjas újságíró MADÁRKIRAKAT című verseskötetét.

A nagy érdeklődésnek örvendő író-olvasó találkozón Sarány István, a kötet szerkesztője részletesen ismertette a szerző irodalmi munkásságát, a kötet megjelenésének körülményeit, majd kérdés-felelet formájában „faggatta” a költőt a témaválasztást illetően.

A humoráról nálunk is jól ismert költő, amint mondotta, nem titkolt szándéka a gyermekolvasók megnyerése, akikre mindig számíthat. A madárhatározót is figyelembe véve igyekezett a gyermekek nyelvén rímbe szedni a könyvben ismertett madarak legfőbb tulajdonságait,

Forrás: Székelyhon.ro

geti. Valószínű, minden gyermek, (de felnőtt is) könnyen megtalálja e kötetben kedvenc madarát.

A könyv terjedelme 40 oldal + 34 oldal színes illusztráció.

(Németh Sz.)

VICCEK KISGYERMEKEKNEK

Pistike hazafelé tart az anyukájával az iskolából.

- Anyu, ma én voltam az egyetlen, aki jelentkezett!

- Nagyon jó, Pistike! És mit kérdezett a tanító néni?

- Azt, hogy ki törte be az ablakot.

*

Földrajzórán a térképhez szólítja Pistikét a tanár néni:

- Pistike, mutasd meg a térképen, hogy hol van Amerika!

- Tessék, itt van!

- Ügyes vagy, menj a helyedre.

- És azt ki tudja megmondani, ki fedezte fel Amerikát?

Az osztály kínosan fészkelődik:

- Hát Pistike!

*

Pistikét megkérdezi az édesanyja vacsora közben:

- Hogy állsz az iskolában, kisfiam?

- Jól. Mindennap másik sarokban.

*

Pistikét feleltetik, de csak szólanul kínálódik a tábla előtt.

- Gyerünk, fiam, gyerünk, mert mindjárt kicsengetnek!

- Én is arra várok.

*

Magyarórán a tanító néni Pistikét korholja:

- Pistike, a kutyádról írt fogalmazásod szó szerint ugyanaz, mint a testvéredé.

- Igen, tanító néni, mert a kutya is ugyanaz.

A FAKOPÁNC S
(Ferencz Imre)

*Repül a fakopáncs,
rajta cifra dolmány:*

*nagybeteg egy szálfa,
alig áll a lábán.*

*Vajon mi a diagnózis?
Orvosság kell?
Milyen dózis?*

*A fakopáncs nem tétováz,
sürgősen a betegre száll.*

*Két oldalát kopogtatja,
díszes fejét csóválgatja.*

Nem kell szike, elég ide a doktor úr csőre, nyelve!

*S amikor a műtét lejár,
kimondja a szentenciát:*

*Nem lesz élőfa belőle!
Beutalom a fásszínbe...*

EGY KIS ÍZELÍTŐ A CSÍKKARCFALVI PLÉBÁNIA- TEPLOM 2012. ÉVI RÉGÉSZETI KUTATÁSAIRÓL

Napjainkban folynak a Nagyboldogasszony plébániatemplom helyreállítási munkálatai. Ennek részeként azt tervezték, hogy kicserélik a régi padlót, ami régészeti felügyeletet és megelőző ásatást igényelt. Erre azért van szükség, mert a tavalyi ásatások során kiderült, hogy a ma álló gótikus, 15. századi szentély már egy korábban használatban lévő temetőre épült rá. Ez a „korai” temető, a kor szokásai szerint, csakis egy korábbi templom körül alakulhatott ki. Ugyanakkor az írott adatokból azt is tudni lehetett, hogy az 1796-os munkálatok során a szentély nyugati boltszakaszát lebontották és a hajót kelet felé, a szentély rovására bővítették. Szintén ekkor bontották le a középkori hajó nyugati végében álló harangtornyot.

Arra számítottunk tehát, hogy a mai hajó belsejében megtaláljuk a gótikus szentély elbontott alapfalait, illetve ezektől nyugatra, a mai templombelsőben a korábbi hajó alapozását, illetve a hajóhoz csatlakozó nyugati harangtornyot. Az alábbiakban röviden az ásatás eddigi eredményeit ismertetem.

Egyrészt kiderült, hogy minden előzetes elképzelésektől eltérően

a középkori hajót 1796-ban nem tüntették el teljesen, a bővítés érdekében csupán a nyugati zárófalat és

a tornyot bontották le. Magyarán a mai hajó kétharmada álló falaiban is középkori! Ráadásul ezek a falak korábbiak a 15. századi szentélynél, azaz nagy valószínűséggel mondhatjuk, hogy a falu temploma már állt az Árpád-korban, és talán ezt az épületet írták össze a pápai tizedlistán 1333-ban Torku/Torkov = Tarkő néven!

A falszöveg és a habarcs alapján jól látható, hogy honnan kezdődik az a három ölnyi, közel hat méternyi bővítés, melyet Némethy József esperes említ 1802-ben egyik levelében az építkezés kapcsán. A középkori déli falban sikerült azonosítani az egykori déli bejárat helyét, a falak külső és belső oldalain is középkori kifestések nyomai láthatók.

A „korai” hajó a jelenlegi nyugati karzat vonaláig tartott, így alaprajza a négyzethez közelít. A hajót a 16. században beboltolták, erre nem csak az omladékban feltárt téglabordák töredékei, de egy 1796-ban lebontott támpillér részlete is egyértelműen utal.

A jelenlegi sekrestyében előkerültek a középkori sekrestye alapfalai is.

A legelső templomhoz tartozó korábbi szentély alapozásának részleteit sajnos ezidáig nem sikerült

azonosítani, jelenlegi adataink alapján úgy tűnik már a gótikus építkezés idején, a 15. században teljesen elbontották.

A középkori hajó nyugati végéhez utólag építettek egy harangtornyot, melynek az omladék alatt felmenő falai állnak a nyugati karzat alatt. A torony sarkait támpillérek erősítették, építését a 15-17. századra tehetjük. Egészen friss megfigyelések szerint nem zárható ki annak a lehetősége, hogy a feltárt torony alatt, egy még korábbi torony alapfalai lappanganak. Ha ez beigazolódná, akkor a karcfalvi torony lesz a legkorábbi harangtorony a Csíki-medencében. A templom belterében, a járószintek alatt többfelé temetkezési kripták falaira bukkantunk (eddig legalább hét ilyen földalatti falazott sírboltról van tudomásunk), ezek valamelyikét találhatták meg egy korábbi munkálat alkalmával, ami aztán az "alagút legenda" kialakulásához vezetett. Sajnos e kripták készítésekor már nem tudtak a korábbi falakról, így a mély beásások és alapozások több helyen bolygatták a középkori részleteket.

*Botár István,
A Csíki Székely Múzeum
munkatársa*

A FELCSÍKI MEDENCE ÁSVÁNYVIZEI borvízforrásokat összekötő turisztikai útvonal kialakítása Csikmadaras, Csikdánfalva és Csikkarcfalva területén

Térségünk még mindig sok kiakná- elhelyezése három településen, össze-
zatlan lehetőséget rejtő kiterjesztési pontként kötve Csikmadarast, Csikdánfalvát és

van számon tartva és tisztában vagyunk azzal, hogy turisztikai erőforrásokban valóban gazdag térség vagyunk: a természeti táj, az épített örökség és a különböző népi-kulturális események érdeklődésre számot tartó fontos értékek. Ezek pusztán léte viszont nem garantálja a turizmus sikerességét, éppen ezért meg kell tanulnunk, hogy csak szervezeten, egyéni kezdeményezések összefogásával tudunk hozzájárulni megfelelő számú munkaerő foglalkoztatásához.

A Felcsík Kistérségben világossá vált, hogy a turizmus terén meghatározó fejlesztési beavatkozásokra van szükség, ezért igyekszünk a turisztikai infrastruktúra fejlesztése terén is intézkedéseket tenni. Egyik tavalyi elkezdett program a természeti erőforrások népszerűsítése céljából egy turisztikai útvonal kialakítása, amely ez év májusában a **Hargita Megyei Tanácsa** által támogatott turisztikai program keretén belül valósul meg.

A projekt célja a borvízforrások környezetének rendbetétele, az útvonal kifestése valamint információs táblák

Csikkarcfalvát. Ehhez a programhoz a Megyei Tanács 10.000 lejt biztosított az egyesületnek.

A program során 10 borvízforrást jelöltünk be egy 50 km hosszú útvonalon, amely közutakon, erdei utakon és erdei ösvényeken halad át, kiindulópontja és végpontja pedig Csikdánfalva központja. Az útvonal érinti a Dánfalvi Dugás fürdőt, a madarasi Szederlyes borvízforrást, az Ördög tó védett területet, a karcfalvi Loki borvízforrásokat, Madicsafürdőt és még négy kisebb forrást. Az útvonalat úgy alakítottuk ki, hogy kerékpárral is járható legyen.

Eddig két település, Csikmadaras és Csikdánfalva iskoláiban a csiki hegyimentő csapat segítségével bemutatót tartottunk az egynapos túrázás szabályairól.

A résztvevő diákok betekintést nyerhettek a megfelelő öltözködés szabályaiba, a megfelelő felszerelések kiválasztásába, valamint a turistajelzések használatába. Szeretnénk ezeket a bemutatókat a többi felcsíki településen is megvalósítani, és évente vagy kétevente megismételni a felnövő osztályokban.

A túraútvonal törvényesen is jóvá lesz hagyva, a sárga pont jelzés pedig a Hargita hegység turistatérképein is meg fog jelenni. Erre ígéretet kaptunk a térkép szerkesztőjétől. Három információs táblát helyezünk el a három település forgalmasabb pontjain, majd minden forrásnál egy kisebb táblát, amelyre feltüntetjük a forrás nevét, kémiai összetételét és sajátosságát.

A program hosszú távú célja egy komplex gyalogos és biciklis útvonalhálózat kialakítása, amely elvezet majd a helyi természeti látványosságokhoz, a Hargita

hegyvonulat hosszán pedig összeköti Hargitafürdőt Marosfővel. Ugyan még hiányzik ehhez az anyagi forrás, de az első lépést megtettük és bízunk benne, hogy a folytatása is megsz. **Süket Zsombor**
Térségmenedzser

A 2012-es évben, úgy, ahogy az előző 4 évben is, a karcfalvi és jenőfalvi gazdák benyújtották a terület alapú támogatás igényléséhez szükséges dokumentációt.

Idén **381** személy igényelte a támogatást, összesen **2063,90** hektarra, amely **2435** parcellából tevődik össze.

Érdekességként megjegyezzük,

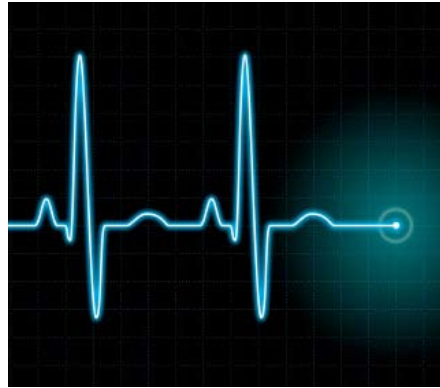
hogy a **2007-2010-es** időszakban Karcfalva és Jenőfalva lakossága összesen több mint **2.300.000 Euro** terület alapú támogatást kapott.

AZ EKG (ELEKTROKARDIOGRAM)

Az elektrokardiogram a szívizomrostokból kiinduló elektromos áramot regisztrálja. Manapság a rutin vizsgálo eljárások közé tartozik, nem fájdalmas, nélkülözhetetlen, ezért kell némi ismerettel rendelkezünk róla. A regisztrált görbéből az orvos következtetni tud a szívizomzat működési zavaraira. Az EKG a szívizomzat elektromos jeleit mutatja ki a testfelszín különböző helyeire tett elektródák segítségével.

Akin már végeztek EKG vizsgálatot az megfigyelhette, hogy a testére több vezetékot kapcsolnak, és a készülék a felvétel alatt görbékot rajzol. A vizsgálat során mindig két-két pont, pl. két kar közötti, vagy a mellkas két meghatározott pontja közötti feszültséget mérnek, és hasonlítják össze. A beteg hosszabb ideig tartó megfigyelésekor az EKG jeleket monitoron jelzik ki és figyelik. A tartós, 24 órás megfigyelés EKG vizsgálatát (HOLTER-EKG) kisméretű adathordozón rögzítik. A regisztrált görbe a szív

működéséről, illetve működési zavarairól ad tájékozódást. Az ún. nyugalmi EKG nyugalmi helyzetben regisztrálja a szív aktivitását. A vizsgálat rendszerint fekvő helyzetben történik, a beteg

néhány percig mozdulatlanul fekszik. A szívizomzat károsodásai sokszor csak fizikai terhelés hatására jelentkeznek, ilyenkor terheléses EKG-t készítünk. A terheléses EKG vizsgálat során a beteget fizikai terhelésnek, pl. kerékpározásnak,

vagy futásnak vetik alá.

Az egészséges szív tevékenysége, azaz a szívizomzat egyes részeinek összehúzódása és elernyedése szigorúan meghatározott sorrendben történik. A normális EKG görbétől történő eltérés azonosítható zavart jelez. EKG görbe elváltozást okoz a szívizom vérellátási zavara, ilyenkor a görbe hullámjai jellegzetesen torzulnak. A diagnózis szempontjából nemcsak a görbe szakaszainak időtartama, hanem a mért áram erőssége is fontos. Mindent összegezve, az EKG vizsgálat sok minden információt ad a szív működéséről, össze lehet hasonlítani régebbi vizsgálat eredményével, bizonyos jelekből előre sejtethető következtetések vonhatóak le. Minden 50 év feletti ún. egészséges egyénnek évente javallott egy rutin EKG vizsgálat, míg a szívbetegnek, magas vérnyomásos betegnek évente akár többször is szükség szerint.

Dr. Waczel Attila
főorvos

FÉLELEM

Időnként mindenki fél, ez az érzés valójában életfontosságú, de az erős félelem össze is zavarhat. Pszichikailag tehetetlenségként, kiszolgáltatottságként és rémületként éljük meg, amelynek különböző okai lehetnek. Lehetséges, hogy valaki túlságosan félénk, és ezért minden helyzetben könnyen megijed.

Gyermekek esetében a félelmet egészen fiatal korukban, szüleik magatartásának utánzásából tanulhatják meg. Így a félős szülők gyermekei általában ugyancsak ijedősek lesznek, de legtöbb esetben a

gyermek félelmeinek nagy részét „kinövi”. A félős gyermek szenvedését nem szabad lebecsülni. Semmit sem segít a gyermeknek, ha a felnőttek nem veszik komolyan a félelmüket, és nem magyarázzák el nekik, hogy félelmük alaptalan. Helyesebb, ha a gyermek félelmét először elfogadjuk, és aztán megmutatjuk neki, hogyan lehet legyőzni a félelmet. Például, ha egy kisgyermek fél az idegenektől, akkor ajánlatos, ha a szülő kezét fogva találkozik a számára még ismeretlenekkel.

A félelmet kiváltó helyzetek a kívülálló

számára nehezen érthetőek, ezért súlyosabb esetekben ajánlatos a pszichológus segítségét is igénybe venni.

(Forrás: Családorvos, NSZ)

TUDJA-E, HOGY?

- Semmelweis Ignácot (1818-1865) „az anyák megmentőjé”-nek nevezik, aki felfedezte, hogy az akkor 80-90 százalékban halálos kimenetelű gyermekágyi lázat fertőzés okozza. A fertőtlenítés bevezetésével jelentősen csökkent a fertőzések és halálozások száma.

- Mindezidáig a legpusztítóbb betegség a pestis volt, amely a középkorban többször megtizedelte az emberiséget. A legnagyobb pusztítást a XIV. században végezte, amikor végigszántott az egész óvilágon, s a krónikások szerint az emberiségnek

alig egyharmadát, egynegyedét hagyta életben. E félelmetes betegséget „fekete halálnak” is nevezték.

- A középkorban a leprás betegség a piszok miatt gyakoribb volt, mint az ókorban, mert az ókorban rendszeresen tisztálkodtak az emberek, és egészségesebb életmódot folytattak. A középkorban azonban eluralkodott a szenny, minél piszkosabb volt valaki, annál jámborabbnak találták.

- Az orvosi sztetoszkópot Hyacinthe Laennec párizsi orvos találta fel 1515-ben. A játszó gyermekek pálcikát tartottak a fülükhez, hogy jobban hallják

a messzire dobott fémtük csengését. Ez adta az ötletet Laennecnek a sztetoszkóp megszerkesztésére.

- Limuzin-betegség hosszabb utazás esetén alakulhat ki, mert a gépkocsi belsejében pozitív ionföldény keletkezik, és ekkor fáradtság, kábultság, enyhe hányinger fogja el az utasokat és sora elszenderednek. Ez a jelenség sokszor okoz balesetet, mivel a sofőr figyelme jelentősen csökken. Elkerülendő, ha hosszabb úton megállunk és szellőztetünk.

NEM ELÉG, HOGY FEHÉRNÉP, MÉG AZT SE TUDJA MI AZ AZ „EPSEMEREG”...

gondolhatta aki ezzel a bőrbetegséggel hozta lovát a kezdő állatorvoshoz, mert valóban nem tanítják az egyetemen, hogy a tarlósmőr népies megnevezése **epsemereg**. Ilyen és hasonló megnevezésekkel találkozom - már egyre ritkábban meglepődve -, ha anélkül, hogy az állat tünetcsoportját személyesen vizsgálnám, egy betegség népies nevével fordulnak hozzám. Némely kifejezés már annyira elterjedt a népnyelvben, hogy a szakkönyvek is megemlítik őket, ilyen a lovak keheése, azaz tüdőtágulata (emphysema alveolare pulmonum), viccesen akkor hangzik, ha így tesz fel a kérdést: „nincs-e benne **kehe**?” Mintha valami igazgyöngyöt keresnének az állatban, holott a tüdő tágulása nem valami idegen tárgy betokozódását jelenti. Nagy szemeket meresztettem, amikor egy lónak az volt a bűne, hogy „**pokszösz**t rágott”. Mít a szösz? - gondoltam... Pokszösz. Arról, hogy mi az a pokszösz rövid ó-val fogalmam sem volt. Hát még arról, hogy mit tehetnék én ha ezt a bizonyos szösz rágja a ló, egyáltalán hol tesz szert ilyen mennyiségű szöszre. További kérdészködés során derült ki, hogy a szénát ahelyett, hogy megrágná és lenyelné, forgatja a szájában. Tehát fog problémákkal küszködik szegény, semmi baja neki a pókkal vagy a szösszel. Ugyanennyi köze van a galuskához annak a tehénnek, aki „**galuskázik**”... azaz szintén egyik foga akadályozza rágását. Abban az esetben, ha nem tudnám, hogy melyik az a juh a 35 közül aki „**megevett valamit**”, jó irányadó, hogy rajta már „**vért üttek**” mire az orvos odaért, a fület megvágták, hogy kifolyjon a „rossz vér”. Mit evett meg? Mérgező füvet, penészes takarmányt, vagy éppen semmit, csak teleette magát, de ha bármilyen panasa van, ami az emésztőrendszerét érinti, annak egyik fő oka, hogy „megevett valamit”. Azt hiszem ez a leggyakrabban használt diagnózis a népnyelvben.

Volt példa arra a panaszra is, hogy a ló „**meggyulladt**”... Percig sem gondoltam, hogy tűzvész áldozata lett, viszont meg kellett kérdeznem, hogy pontosabban milyen testrésze gyulladt meg a szegény páranak... „Hát meggyulladt” - jött a világ legtermészetesebb hangsúlyán a válasz... Jobbnak láttam szemügyre venni a dolgot, mielőtt teljesen butának néznek, hogy

ilyen ostobaságokat kérdezek... Egy izzadó lóról volt szó, aki feketét vizelt az izomfestéktől, és bekeményedett néhány izomcsoport rajta. Valóban nem tévedtek, amikor azt mondták „meggyulladt”, hisz kívülről annyi látszik, hogy a test izmai felpúposodnak, tapintásuk kemény, és a megszokottnál melegebb. Ez a gyulladás tipikus leírása. Tehát nagyon is helyes meghatározást adott a gazda a betegségről, miszerint meggyulladt az egész ló. Aztán, hogy a duzzadt izmokból kioldódik az izomfesték, onnan a vérbe jut, majd izomfesték vizeles követi (innen a betegség szaknyelvi elnevezése: lovak benuulásos izomfesték vizelese) már nem

tudhatta ránézésből. Egyik legbanálisabb kifejezés a „**békavar**” okozta a legtöbb fejtörést, mert a kuruttyoló, pocsolóyokban élő békákkal hoztam összefüggésbe, nem pedig a ló csüd tájékának megnevezésével. Varast mondanak a rühösségre... tehát a csüd ízület körüli rühösödés az a bizonyos békavar, de nem a békáról ragad a lóra, sem a lóról a békára.

Egyszer aztán egy báránka „**ülemérés**” lett... könnyen megjegyeztem az Elemér névről, hasonló a hangzása... szerencsémre itt a tünet még a diagnózis előtt elhangzott ilyen formában: „Egy kicsi bárány olyan jól eszik, semmi baja, csak nem tud lábra állni, nem tudom nem-e lehet ülemérés?” Mint aki teljesen témában van az ülemér fogalmával, büszkén válaszoltam, hogy az biza ülemérés lehet... de egy injekcióval megoldódik... A bárányok vázizom-elfajulása lett az ülemér, azóta használom is rendszeresen, hisz rövidebb, és érthetőbb a többségnek, ugyanakkor megelőzőm,

hogy azzal vádoljanak, nem ismerem fel az „ülemér”.

Egy istállóban azt a megállapítást tettem, hogy hypodermozis van a tehén hátán. Rögtön megcáfolták: „ammá nem, met iményes”! Amikor megpróbáltam érvelni a hypodermozis mellett kiderítettük, hogy ugyanarról beszélünk, csak én éppen ismét tanultam egy új kifejezést. Így ha a tehén hátán nagy pattanások lesznek, amiből kicsi kukac mászik ki... na akkor ott az „**imény**” vagyis hypodermozis.

Ígencsak furcsáltam azt is, hogy napjainkban hol találhatott el egy lovat a nyílvesző, sőt egy egész sorozat nyíl, amikor az egyik páciensemről az a hír járta, hogy „**megnyílazták**”. Szerencsére kiderült, nem őt magát, hanem a talpát nyílazták, tehát biztos lehettem, hogy ismét valami szimbolikus leírással találkozottam. Rosszul ütöttek egy patkószeget, ami az élő szövetet sértette, így a ló sántálni kezdett.

Ha azt mondják „**aprós a ló**” nem egy csökött állatra kell gondolni, hisz úgy vettem észre 700 kg körüli állat is lehet aprós, csak néha “kijön rajta az apró”, így már többet sejtet... csalánkiütésre értik, amikor apró hólyagok jelennek meg a bőr felületén. Békát, pokszösz már említettem, még magával a Vízpókkal is találkoztam, de nem a rajzfilmbelivel, hanem “**vízpók**” néven emlegetve... amint egy ló lábán üldögél... fura lehet, de nem furább mint az ökörpók, szintén a ló lábára telepedve... Bizony a csontkinövés az „**ökörpók**” és körülbelül a bőr alatti nyálkatömlő gyulladásának következménye a vízpók. Már az is kiderült, ha “**vékonyban**” szűrja meg a marhát egy csap, nem a szarvaközt kell keresni, hanem hátul, a térde előtti vékony bőrlembenél. Ugyanakkor azon sem kell meglepődni, ha a májmételyt „**mete**” néven emlegetik és ha „**sindés**” esett a tehén lábán, annak sántálnia kell.

Mindenesetre néha szerencsénk van a népnyelvvel, mert mi lenne, ha valakire, aki fejtét vesztve rohan, azt mondanák: megy, mint egy Coenurus cerebralis hólyagférges juh, mennyivel jobb a „**megy mint egy megkerült juh**” azaz olyan juh, akinek “hernyó van az agyán”.

dr. Antal Lilla
állatorvos

A 2012-ES HELYHATÓSÁGI VÁLASZTÁSOKON TISZTSÉGÉRT INDULÓ JELÖLTEK

Karcfalva község polgármesteri tisztségéért Gábor Tibor indul az RMDSZ részéről. Az RMDSZ színeiben a következő jelöltek indulnak tisztségért a 2012-2016-es mandátumra a Helyi Tanácsba:

Ssz.	Név	Iskolai végzettség	Jelenlegi foglalkozás
1.	Gábor Tibor	Gépészmérnök	Polgármester
2.	Kozma Ervin	Zeneelmélet	Alpolgármester
3.	Bartalis Levente	Könyvelő	Gazdasági igazgató
4.	Szócs László	Pénzügyi és kereskedelmi technikus	Adminisztrátor
5.	Antal Lilla	Állatorvos	Állatorvos
6.	Antal Ernő	Lakatos	Adminisztrátor
7.	Zsók Szilárd	Építőmérnök	Gazdasági igazgató
8.	Márton Zsolt	Gépészmérnök	Környezetvédelmi felelős
9.	Gábor János	Pedagógus	Igazgató
10.	János Géza	Metrológus	Közbirtokossági elnök
11.	Gidró Zoltán	Gépészmérnök	Eladási felelős
12.	Jéré Elemér	Jogász	Jogtanácsos
13.	Ferencz Árpád	Kőműves	Adminisztrátor
14.	Szabó Kázmér József	Turisztikai ügynök	Adminisztrátor

A Magyar Polgári Párt a következő tanácsos-jelölteket indította:

Ssz.	Név	Iskolai végzettség	Jelenlegi foglalkozás
1.	Karda Ciaba Adalbert	Állategészségügyi technikus	Nyugdíjas
2.	Both Sándor	Minőségellenőr	Minőségellenőr
3.	Mózes Csaba	Líceum (Adminisztrátor)	Adminisztrátor
4.	Bíró Alexandru	Gépész	Nyugdíjas
5.	Kovács József	Elektromos gépész	Nyugdíjas
6.	Kovács Éva	Könyvelő	Könyvelő-pénztáros
7.	Szopos József	Mezőgépész	Mezőgazdász

A 2012-es választásokon egy független jelölt is indul polgármesternek, illetve helyi tanácsosnak:

Ssz.	Név	Iskolai végzettség	Jelenlegi foglalkozás
1.	Farkas József	Elektromos gépész	Tekercselő

Megj: A fenti adatok a 18-as választóközrethoz benyújtott jelölési dokumentációk alapján vannak megadva, tehát a jelöltek határozták meg saját felelősségre tett nyilatkozatukban.

FELHÍVÁS

A CSÍK LEADER EGYESÜLET Tájékoztató Karavánt indít a LEADER program soron következő pályázati kiírásairól. A tájékoztató helyszíne a Karcfalvi kultúrotthon nagyterme. Időpont: május 29, kedd, 14 óra.

EGY JENŐFALVI SZÁZADOS SÍRJÁRA TALÁLTUNK!

Az Olt völgyében, a Fogarasi-havasok alján, Alsó-szombatfalván található egy több hektáron elterülő ménes, amelyet 1875-ben létesítettek a Brukenthal kastély udvarán. A kastélyt Mária Terézia tiszteletére építtette az 1750-es években Brukenthal gróf, amely mára sajnos elég lepusztult állapotba került. Ennek ellenére egy nagyon jól működő ménesnek ad otthont, ahol rendszeresen versenyeket és különböző lovasrendezvényeket szerveznek. Bartha Róbert, a Romániai Ménesek Igazgatója az elmúlt évben egy verseny alkalmával közölte, hogy egy emlékparkot szeretnének létrehozni a ménes udvarában, amely a Lipicai törzsalapító méneknek állít emléket (Conversano, Favory, Maestoso, Neapolitano, Pluto, Siglavy, Incitato, Tulipan). A következő évben, amikor oda látogattunk, hogy megtekintsük a leendő emlékpark helyszínét, Bartalis Attila, községünk versenyzője, egy pár összedölt

sírra lett figyelmes, amelyek nagyon elhagyatott, gondozatlan sőt megrongált

állapotban voltak. Kíváncsiskodásának köszönhetően észrevette, hogy az egyik kidőlt sírkövön jól olvasható írás van: „Csik Jenőfalvi KARDA GERŐ cs. k.

százados sírja”. Mivel községünk születtének sírjára akadt, szorgalmazta a sírhelynek és környékének a rendbetételét, így elhatároztuk, hogy a „Csikiló” Lovasklub valamint a Lóbarát Társaság és a „Lipicai” Lovasklub kérelmezzük a „Romsilva” Országos Erdőgazdálkodási Hivatalt, hogy engedélyezze a ménesben található sírkövek helyreállítását, valamint az emlékpark létrehozását. A jóváhagyást meg is kaptuk, így ez év júniusában el fogjuk végezni a helyreállítási munkálatokat. Ezúttal is kérjük falustársainkat, hogy ha valakinek tudomása, vagy fényképe van ilyen nevezetű elődjéről, szíveskedjen jelentkezni.

Ezen sírkőn nem látható évszám, viszont a körülötte lévő feliratokból következtethető, hogy az 1830-1870-es évekből való.

Kozma Ervin

RÉGI KALENDÁRIUMOKBÓL TALLÓZVA (SZÓLÁSOK, MONDÁSOK)

Te vagy-e, vagy más, vagy az öreg Hagymás? = ki vagy te, hogy így henegepsz, dicsekszel?

*

Előtte a hajszál is dorong = okatlanul felnagyítja, eltúlozza a dolgokat.

*

Lehordta, mint halmot a zápor = irgalmatlanul leszidta.

*

Hamuba esett a pecsenyéje =

meghiúsult a reménye, kudarcot vallott, felsült.

*

Mindegy neki, mint a szélső háznak = mindent eltúr, már fel sem veszi a csapásokat.

*

Hallotta, hogy lőttek, de nem tudja, hogy hol = csak nagyon bizonytalan ismeretei vannak valamivel kapcsolatban.

*

Hideg lakatos = olyan ember, aki nem foglal határozottan állást, aki ide is, oda is húz.

*

Lapát hátával mér = eredménytelen munkát végez, azt a látszatot akarja kelteni, hogy segít valakin, valójában semmit sem ad neki.

*

Még lova sincs, máris kantáron búsul = olyasmin töpreng, vagy kesereg, ami talán be sem következik.

BÖNGÉSZDE

A Hargita Népe közéleti napilap ez év május 2.-i számában a NÉZŐPONT rovatban **Isán István Csongor** igazgató-főszerkesztő tollából olvashatunk "Legszebb öröm a káröröm" címmel, amelyben véleményét fejt ki az Ungureanu-kabinet leszavazását követő fejleményekről. Írásában az erdélyi magyarság politikai szervezeteinek reakcióit taglalja, érthetetlennek tartva a közelmúltban megalakult két magyar párt magatartását azzal kapcsolatban, hogy megbukott egy jobboldali kormány, amelynek tagja volt az RMDSZ is. Amint írja, „Lehet, hogy túlzás számon kérni ezeknek az alakulatoknak a

vezetőin az ideológiai finomságokat, de azt már végképp nem értettem, hogy ha a magyar közösség érdekeiért aggódnak, akkor miért jó nekik, ha a magyar érdekek nincsenek kormány szinten képviselve.”

A szerző a fentiekkel kapcsolatban említi meg többek között a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemen kialakult helyzetet, és felteszi a kérdést: „lekerült kormányról az RMDSZ – mit jelent ez? Azt jelenti, hogy azok a fejlesztési munkálatok, amelyek elkezdődtek, de nincsenek befejezve, vagy nincsenek teljesen kifizetve, mind kérdőjelessé válnak. Vagyis egyes településeken lehet, hogy

nem fejezik be a csatornahálózatot, vagy nem lesz derítőállomás, nem lesz sportcsarnok, új iskola, aszfaltút, nem lesznek sikeresek a benyújtott EU-s pályázatok (amelyeknek döntő hányadát Bukarestben bírálják el), vagy éppen régi épületek, templomok renoválása válik bizonytalanlanná. Ennek felelős erdélyi magyar közéleti személy örülhet? Szerintem nem.”

Mindezeket figyelembe véve a közelgő helyhatósági választások jó alkalom lesz számunkra, hogy az eddig elért eredmények tükrében továbbra is bízunk az érdekvédelmi szervezetünket képviselő bölcességében. **(Németh Sz.)**

A BIOGAZDÁLKODÁSRÓL

Annak ellenére, hogy az első világháború súlyos emberi veszteséggel járt, az utána következő időszakban éhínség lépett fel a világ majdnem minden országában. Az Amerikai Egyesült Államokban ismerték fel először, hogy jó üzleti lehetőség mutatkozhat a mezőgazdaság fellendítésében.

Ezt az alkalmat kihasználva sűrűn hozzáfogtak az intenzív mezőgazdasági termelés megszervezéséhez. Fellendítették a mezőgazdasági gépgyártó ipart, műtrágyát gyártó üzemeket létesítettek, és gondoskodtak a mezőgazdasági termékek feldolgozásáról is. Időközben ez a termelési mód elterjedt az egész világon, de a tudósok és az egészségügyben dolgozó szakemberek megkérdőjelezték az intenzíven előállított termékek emberi fogyasztásra alkalmas használatát. Ugyanis a vegyszerek ellenőrizhetetlen alkalmazása a mezőgazdaságban kizárja az egészséges táplálkozás lehetőségét.

A tudósok már az 1930-as években rájöttek, hogy ez a termelési mód hosszú távon nem tartható, és ezért rámutattak a termőföldben lévő mikroorganizmusok

jótékony hatásának előnyeire a vegyszeres gazdálkodással szemben. Mindezek hatására alakult ki fokozatosan a nagy-

üzemi biogazdálkodás módszere, amelyet tulajdonképpen az egyéni termelők addig is alkalmaztak.

A fejlettebb nyugati államokban a biogazdálkodás már meghaladja a mezőgazdasági termelés több mint 10 százalékát, Romániában viszont ez a termelési mód alig haladja meg az egy százalékot. Ez a szám azonban szerencsére évről-évre fokozódik. Hargita megyére vonatkoztatva ez a termelési mód előnyt jelenthet, hisz kiterjedt természetes kaszálóink és

legelőink vannak, amelyek most már „műtrágya hiányában” automatikusan biofűvet termelnek az állatok számára.

A biogazdálkodásra való áttérésre a törvény is nagyobb lehetőséget ad, anyagilag támogatja e hosszútávon fenntartható termelési módot. Nagyon fontos tudnivaló, hogy már 0,30 ha területtel át lehet állni biotermelésre. Az átállási periódusban az állam az alábbi összegeket biztosítja a gazdák számára a terület nagyságának függvényében: 0,30 ha – 5,0 ha nagyságú területre 850 EURO, 5,0 ha – 10 ha esetében 2000 EURO, míg 10 hektáron felül 3000 EURO. Ezek az összegek egy évre vonatkoznak. A növénytermesztésben az átállási periódus 2 év, illetve 3 év, az állattenyésztésben egy és fél év.

Legfontosabb, hogy itthon mi is lépéseket tegyünk a biogazdálkodás meghonosítása érdekében, hozzájárulva ez által a Székelyföldön termelt mezőgazdasági javak méltó elismeréséhez.

**Ferencz András
mérnök**

RÉGI IDŐKRE EMLÉKEZÜNK

A fényképet beküldte Kosza Gizella Karcfalváról

Amint már előző lapszámunkban említettük, régi idők emlékeit próbáljuk feleleveníteni egy-egy képsorozatban. Az itt látható kép 1942. március 26-án készült Budapesten a négy székely vármegye közbirtokosági képviselőinek küldöttségéről, akik a M. Kir. Földművelődési miniszternél tettek látogatást.

A küldöttségben többek között a csíkiakat Karcfalváról Kosza András B. erdőgazda és Karda Ágoston képviselte, de részt vett még Ádám János Szenttamásról, Antal Árpád Madarásról és Szakács Balázs Borzsovából.

ESEMÉNYNAPTÁR

Április 5-én a karcfalvi művelődési ház kistermében a Székelyföldi Akadémia keretében Miklós Levente a biógazdálkodás előnyeiről és módszereiről tartott előadást a jelenlévőknek. Ezt követően Márton István az állattenyésztés előnyeiről beszélt, hangsúlyozva a juh-, és tehéntej feldolgozásánál alkalmazott nyugati módszereket.

Az előadások alatt nagyméretű képernyőn kivetítették azokat a felvételeket, amelyeket a nyugati államokban tett látogatásuk alkalmával készítettek.

Április 13-án a karcfalvi kultúrotthon nagytermében teltház előtt számolt be a község vezetősége az elmúlt 4 év eredményeiről és az elkövetkező időszak tennivalóiról. A fórumon jelen volt: Kelemen Hunor, Tánczos Barna, Borboly Csaba, Becze István és Szentés Antal, akik érdekvédelmi szervezetünk további elképzeléseiről szölkáltak, megköszönve községünk lakóinak eddigi támogatását munkájuk végzésében.

A fórumon sor került a helyi RMDSZ által javasolt tanácsosjelöltek bemutatására, valamint azoknak a jelenlévő szavazók által történt rangsorolására.

Május 3-án a jenőfalvi kultúrotthonban, közéleti est keretében a megyei tanács munkatársai tájékoztatták a jelenlévőket a Hargita Megye Gazdaságfejlesztési Programjáról a 2012-2020 közötti időszakra. A szakmai-társadalmi egyeztetésre szánt vitaanyagot Kelemen Gábor, a megyei tanács szakembere mutatta be.

MÉGEGYSZER A VÍZ - ÉS CSATORNA-HÁLÓZAT BEKÖTÉSÉRŐL!

Amint ismeretes, egy pályázat útján Karcfalván és Jenőfalván tovább bővül a víz-, és szennyvízhálózat, ezáltal azokban a kisutcákban, illetve falurészekben is kiépül, amelyek a kezdeti tervből kimaradtak. A hálózatokra továbbra is rá lehet csatlakozni, ennek a munkálatait kötelező módon a Harviz RT. szakemberei végzik el. A rácsatlakozás összértéke változó, attól függően, hogy kinek milyen munkálatot kell elvégezni. Az ivóvíz és szennyvíz

vezetékének telekhatárig való elvezetése (aknával együtt) **1290 lej**, ha a szennyvízhálózat kiépítésekor kifizették az elosztó árát.

Ez az összeg kifizethető egy év alatt is, 6 részletben. Amennyiben valaki a teljes összeget kifizeti egyben, 150 lej kedvezményt kap.

Megjegyzendő, hogy a fővezetékektől a telekhatárig a földmunkálatok elvégzését a polgármesteri hivatal finanszírozza.

Külön felhívjuk a Köves utca, Vízik utcája, Oltmelyéke és Kozmák utcája lakóinak figyelmét, hogy a hozzájuk eljuttatott értesítés alapján igyekezzenek mielőbb dönteni, hisz az ottani munkálatok (aszfaltozás) megkezdése után 5 évig nem igényelhetik az említett bekötéseket.

Amennyiben igénylik a hálózatra való rácsatlakozást, érdeklődni lehet Gyenge Gizellánál, a Harviz RT. helyi munkatársánál, tel.: 0758-060491, vagy a Polgármesteri Hivatalnál.

SZÉKELY KONYHA

Megjelent a Székely Konyha e hónapi száma, a Hargita Népe Kiadó gasztronómiai melléklete. Ebből közöljük Köllő Réka **Fenyőrugyszörp** receptjét:

Elkészítési idő: 2-3 óra. A hideg téli esteiken forró teánkat ízesíthetjük vele. Töményen fogyasztva a szájüreget fertőtleníti, köptető hatása, kiváló köhögéscsillapító, felső légúti megbetegedésekre használjuk.

Hozzávalók:

Fenyőrugy, víz és cukor a fenyőrugy mennyisége szerint.

1. A frissen szedett fenyőrugyot megmossuk, egy fazékba tesszük és leforrázzuk annyi vízzel, amennyi épp ellepi. Egy napig hűvös helyen érleljük.

2. Másnap leszűrjük, és minden liter léhez egy kilogramm cukrot teszünk. Lassú tűzön addig főzzük, amíg a lé sűrűsödni kezd és enyhén vörös árnyalatú lesz. Közben a tetején keletkező habot folyamatosan leszedjük.

3. Forrón üvegekbe töltjük és száraz dunsztba tesszük.

Jó tudni!

• Ha sikerül fiatal tobozokat gyűjteni, akkor erősebb aromájú, élénkebb vörös szörpöt készíthetünk. Ebben az esetben a tobozokat megmossuk, és annyi forró vizet öntünk rá, hogy bőven ellepje, majd addig főzzük, amíg a leve felére apad. Leszűrjük, kipréseljük a tobozokból a levét, és minden liter léhez 75 dkg cukrot adunk. Összefőzzük, és a továbbiakban ugyanúgy járunk el, mint a fenyőrugyból készült változat esetében.

TAMÁSI ÁRON*

1	2	3	4	5	6	7		8	9	10	11	↘
	12							13				
14		15						16		17		
18	19		20					21				
22		23			24						25	
26				27		28				29		
30					31		32		33			
34				35		36		37				
38			39				40		41			
		42						43			44	
45	46				47					48		
49				50		51					52	
↙												

*Hargita Kalendárium 1999

A két világháború között az erdélyi irodalom legismertebb elbeszélője. Farkaslakán földműves családban született. 1917-ben az olasz fronton harcolt. 1923-1926-ban az Egyesült Államokban élt. 1925-ben jelent meg első – nagy feltűnést keltő – elbeszéléskötete, a **Lélekindulás**. Az Erdélyi Helikon írói közösségéhez tartozott, kapcsolatban állt az Erdélyi Fiatalok mozgalomával. Nagy szerepe volt az 1937-es Vásárhelyi Találkozó megszervezésében. A második világháború után Budapesten élt. 1929-ben Jancsó Béla a Lélekindulás megjelenése után így ír: „Teljesen megérett az erdélyi...” (folytatása a vízsz. 1. és a függ. 14. számú sorok alatt).

VIZSZINTES: 12. Vitorlázó repülőgép – románul. 13. Térbeli jelenségeket irodalmi eszközökkel ábrázoló mű. 15. Ide-oda továbbítja a labdát. 17. Nyitott folyosó. 18. A Francia Köztársaság nevének rövidítése. 20. Ismeretlen úton eljut a célhoz. 22. Mély hangot ad. 24. Meg..., megbosszul. 25. Mendelévium vegyjele. 26. ... Tóbiás egy tál dödölle. 28. Kivitelező,

röviden. 29. Bibliai hajós. 30. Látható. 32. Színtelen, tompa emberi hang. 34. Y.L.T. 35. Oxigén, kálium és kén vegyjele. 37. ... papír, másolópapír. 38. Iljuszín-gépek jelzése. 39. Szépirodalmi mű. 41. Rizs – angolul. 42. Ernyős virágzatú cserje termésében van. 44. Azonos betűk. 45. Shakespeare-király. 47. Fogamzásgátló tabletta. 49. A Noszty fiú ... Tóth Marival, Mikszáth-mű. 51. ... foglal valamit, nemesfémme bevonja.

FÜGGŐLEGES: 2. Région Parisienne. 3. Félig olajos! 4. Akadozó beszéd. 5. Áramforrás egyik sarka. 6. Csünet. 7. Időmérő foglalat. 8. Rangjelző. 9. Hordozható kis orgona. 10. Iráni pénzgyeiség. 11. Ribonukleinsav angol rövidítése. 16. Román tarifa. 19. Fölemelkedik. 21. „Jó szerencsen ... Alattuk ugrálnak, Hogyha trombita riad” – Balassi Bálint. 23. Szegecs. 25. Román női név. 27. Hintsd! 29. Anyós. 31. Előidéző. 33. Hajó rögzítésére való eszköz. 36. Verset mond. 39. A török nagyvezír székhelye. 40. Amely időre. 42. Joan ..., neves amerikai énekesnő. 43. Porció. 46. E.S.S. 48. Állatbiztató szó. 50. Elektronvolt. 52. Belgiumi és norvégiai gépkocsik jelzése.

A lapszám
megjelenését
támogatta Karcfalva
Község Helyi Tanácsa

SZÉKASZÓ

Szerkesztők:

Szőcs László

Németh Szilveszter

Számítógépes tördelés: Szőcs László

A nyomdai munkálatok az Alutus Rt.

nyomdában készültek